

TEMAT NR 12: KLASYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTW

1. KIM JEST PRZEDSIĘBIORCA?

Przedsiębiorcą nazywany jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą. W świetle polskiego prawa może być nim:

- a) **osoba fizyczna**, którą jest każdy człowiek posiadający tzw. **zdolność prawną** nabywaną w chwili narodzin oraz zdolność do czynności prawnych po uzyskaniu pełnoletniości,
- b) **osoba prawna**, czyli jednostka organizacyjna, która na mocy przepisów ma osobowość prawną,
- c) **jednostka organizacyjna**, która nie ma osobowości prawnej, ale posiada zdolność prawną i prowadzi we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Przedsiębiorcy mogą tworzyć różne rodzaje przedsiębiorstw. Oprócz profilu prowadzonej działalności gospodarczej różnią się one między sobą także:

- a) formą własności,
- b) formą organizacyjno – prawną,
- c) rozmiarem działalności gospodarczej.

2. FORMA WŁASNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW.

Przedsiębiorstwa, ze względu na formę własności, dzielimy najogólniej na **prywatne** i **publiczne**. Dominującą rolę w krajach o utrwalonej gospodarce rynkowej odgrywają przedsiębiorstwa prywatne (krajowe oraz zagraniczne). W praktyce gospodarczej mamy jednak najczęściej do czynienia z przedsiębiorstwami o **własności mieszanej**. Mogą to być na przykład przedsiębiorstwa krajowe z udziałem kapitału zagranicznego lub – szczególnie w krajach przechodzących transformację gospodarczą (np. w Polsce) – przedsiębiorstwa publiczno – prywatne. W procesie prywatyzacji tych ostatnich część udziałów (akcji) została zachowana przez państwo lub jednostkę samorządu terytorialnego.

3. FORMA ORGANIZACYJNO – PRAWNA.

Kryterium formy organizacyjno – prawnej przedsiębiorstw pozwala wyróżnić:

- a) jednoosobowe formy osób fizycznych,
- b) przedsiębiorstwa państwowe,
- c) przedsiębiorstwa spółdzielcze (spółdzielnie),
- d) spółki.

Jednoosobowe firmy osób fizycznych to najprostsza i najbardziej rozpowszechniona forma prawna przedsiębiorstw w naszym kraju. Prowadzenie jednoosobowych firm jest

najkorzystniejsze przy działalności na mniejszą skalę. Na popularność tej formy wpływają m.in.:

- a) niewielkie wymogi formalne rejestracji,
- b) nieskomplikowane rozliczenia księgowe,
- c) niezależność decyzyjna właściciela,
- d) możliwość szybkiej zmiany profilu działalności.

Główną wadą jest natomiast utrudniony dostęp do środków finansowych z powodu niewielkiej zdolności kredytowej oraz nieograniczona osobista odpowiedzialność majątkowa przedsiębiorcy za zobowiązania firmy.

Przedsiębiorstwa państwowe występują w Polsce obecnie rzadko i są pozostałością po poprzednim systemie gospodarczym. Podlegają one prywatyzacji, której często towarzyszy przekształcenie w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa.

Spółdzielnie są dobrowolnym zrzeszeniem minimum dziesięciu osób fizycznych lub trzech osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, społeczną, wychowawczą, kulturalną lub oświatową we własnym interesie. Wyróżnia się spółdzielnie **wytwórcze** (np. rolnicze) oraz spółdzielnie **użytkowników** (np. spółdzielnie mieszkaniowe).

Spółki to umowne związki co najmniej dwóch osób, które działają w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć gospodarczych dzięki kapitałowi wniesionemu w formie pieniężnej lub niepieniężnej (**aport**).

Zgodnie z polskim prawem spółki dzieli się na **cywilne** i **handlowe** oraz na **osobowe** i **kapitałowe**. Pierwszy podział determinują przepisy prawne, którym podlega dany typ spółki. Funkcjonowanie spółek cywilnych regulują przepisy *Kodeksu cywilnego*, natomiast spółek handlowych – *Kodeksu spółek handlowych*. Z kolei w drugim przypadku kryterium podziału jest **substrat**, czyli to, co legło u podstaw powstania spółki. Motywem utworzenia spółki osobowej jest przede wszystkim współpraca z określoną osobą (wspólnikiem), a kapitałowej – połączenie własnego kapitału z kapitałem innych osób.

Powód założenia spółki jest bardzo ważny, ponieważ decyduje o jej cechach. Spółki kapitałowe mają osobowość prawną. Dlatego za swoje zobowiązania odpowiadają własnym majątkiem, z wyłączeniem osobistej odpowiedzialności wspólników. Natomiast spółki osobowe, nieposiadające osobowości prawnej, charakteryzuje nieograniczona osobista odpowiedzialność co najmniej jednego z jej wspólników za zobowiązania spółki.

4. RODZAJE SPÓŁEK.

W Polsce w 2012 roku funkcjonowało około 629 tysięcy spółek. Różnią się one m.in. formą prawną, minimalną wysokością kapitału zakładowego i odpowiedzialnością za zobowiązania.

Osoby decydujące się na założenie jakiejkolwiek spółki powinny zapoznać się z głównymi jej cechami.

Podział spółek

SPÓŁKI						
cywilne	handlowe					
	osobowe				kapitałowe	
	jawne	partnerskie	komandytowe	komandytowo - akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością	akcyjne

5. WIELKOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA.

Kolejny podział przedsiębiorstw uwzględnia rozmiar prowadzonej działalności gospodarczej. Przyjęta w Polsce klasyfikacja na przedsiębiorstwa mikro, małe, średnie i pozostałe (w większości przypadków duże) jest zgodna ze standardami europejskimi oraz oparta na kryteriach ilościowych (zatrudnienia, obrotów i sumy aktywów).

Podział podmiotów gospodarczych ze względu na ich wielkość ma szczególne znaczenie dla sektora **MŚP** (małych i średnich przedsiębiorstw), obejmującego także **mikroprzedsiębiorstwa**. Państwo oraz inne instytucje wspierają niewielkie firmy, ponieważ ich szanse na rozwój są mniejsze niż dużych przedsiębiorstw, a rola w aktywizacji rynku pracy i ograniczaniu bezrobocia jest ogromna. Wsparcie to ma nie tylko charakter doradczy, szkoleniowy oraz informacyjny, lecz także finansowy. Przedsiębiorstwa mogą korzystać m.in. z preferencyjnych kredytów, pożyczek, jak również z dotacji z funduszy unijnych.

6. ZWIĄZKI SPÓŁEK.

W celu poszerzenia rynków zbytu, zwiększenia zdolności produkcyjnych i możliwości marketingowych firmy łączą się, tworząc niekiedy duże przedsiębiorstwa o globalnym zasięgu i kapitale zakładowym przewyższającym budżety niektórych państw.

Do związków spółek zalicza się:

- a) korporacje** – prawne połączenia wielu spółek (zazwyczaj akcyjnych), często o zasięgu międzynarodowym,
- b) monopole** (kartele, trusty, syndykaty, oligopole) – organizacje gospodarcze grupujące przedsiębiorstwa określonej branży (również ich kapitały) w celu jej opanowania, likwidacji konkurencji, a także dyktowania warunków sprzedaży i wysokości cen towarów,
- c) holdingi** – duże przedsiębiorstwa (najczęściej spółki akcyjne) powstałe w wyniku skupu akcji innych spółek i uzyskania nad nimi kontroli,
- d) koncerny** – prawne i kapitałowe połączenia przedsiębiorstw o różnej osobowości prawnej i różnym profilu działalności, podlegające wspólnemu zarządowi.

7. SIŁA NAPĘDOWA POLSKIEJ GOSPODARKI.

Mikroprzedsiębiorstwa odgrywają bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu polskiej gospodarki. Stanowią niemal 96% aktywnie działających przedsiębiorstw w naszym kraju, zatrudniają ok. 3,5 mln osób (ok. 40% wszystkich pracujących), a ich udział w tworzeniu PKB wynosi prawie 30%. Działalność mikroprzedsiębiorstw obejmuje głównie handel i naprawy, obsługę nieruchomości i firm oraz budownictwo i przemysł.

Poszczególne mikroprzedsiębiorstwa oddziałują na otoczenie rynkowe tylko w niewielkim stopniu. Jednak ich wspólny wpływ na gospodarkę naszego kraju jest ogromny. O sile mikroprzedsiębiorstw decyduje m.in.:

- a) szybka reakcja na potrzeby rynku (elastyczność),
- b) szybkie i skuteczne wdrażanie innowacyjnych pomysłów do działalności gospodarczej,
- c) tworzenie dużej liczby nowych miejsc pracy (znacznie szybciej niż większe firmy).

W Polsce rokrocznie powstaje około 400 tys. mikroprzedsiębiorstw. Statystyki podają jednak, że w pierwszym roku funkcjonowania co czwarte z nich upada. Poziom przeżywalności przedsiębiorstw, mierzony wskaźnikiem przeżycia pierwszego roku działalności, spada gwałtownie w kolejnych latach prowadzenia działalności gospodarczej. Do 2012 roku przetrwało 76,6% przedsiębiorstw powstałych w 2011 roku, natomiast zaledwie 31,8% z firm założonych w 2007 roku.

MATERIAŁY I POMOCY EDUKACYJNE DO TEMATU – KLASYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTW

Krok w przedsiębiorczość, Podręcznik do podstaw przedsiębiorczości dla szkół ponadgimnazjalnych, Zbigniew Makieła, Tomasz Rachwał, Nowa Era, Warszawa 2014

Portale i strony internetowe - www.praca.pl, mfiles.pl, pl.wikipedia.org, www.parp.gov.pl, hintigo.pl, www.pwe.com.pl, www.i-pila.pl, www.biznes.gov.pl, inepan.pl, ekonomiadlakazdego.blogspot.com, msp.money.pl, www.infor.pl, www.firmy-24.pl, poradnikprzedsiębiorcy.pl, sjp.pwn.pl, www.paiz.gov.pl, www.twoja-firma.pl, www.ec.europa.eu, www.prawo.egospodarka.pl, www.ifirma.pl, epodreczniki.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl, filmy na YouTube o małych i średnich przedsiębiorstwach.

POLECENIA DO WYKONANIA

Proszę przeczytać powyższe streszczenie, ewentualnie temat z podręcznika „Klasyfikacja przedsiębiorstw”, str. 132 – 138 lub skorzystać ze źródeł internetowych, a następnie odpowiedzieć na następujące pytania i wysłać odpowiedzi do 12 maja 2020 r. na maila: rsegda1@o2.pl:

- 1. Wyjaśnij definicję przedsiębiorcy i podaj, kto może nim być w świetle polskiego prawa.**
- 2. Wymień i opisz formy organizacyjno – prawne przedsiębiorstw.**
- 3. Scharakteryzuj związki spółek.**

W razie problemów proszę pisać do mnie na wyżej podanego e-maila.